

HET NATIONAAL BESTUURSAKKOORD WATER-actueel

DE ONDERGETEKENDEN:

1. De Staat der Nederlanden, in dezen rechtsgeldig vertegenwoordigd door de Staatssecretaris van Verkeer en Waterstaat mw. J.C. Huizinga-Heringa, handelend als rechtsgeldig vertegenwoordiger en als bestuursorgaan, hierna te noemen "het Rijk";
2. de Provincies, in dezen rechtsgeldig vertegenwoordigd door de voorzitter van de Vereniging Interprovinciaal Overleg J. Franssen, hierna te noemen "het IPO";
3. de Vereniging van Nederlandse Gemeenten, in dezen rechtsgeldig vertegenwoordigd door haar voorzitter A. Jorritsma, hierna te noemen "de VNG";
4. de Unie van Waterschappen, in dezen rechtsgeldig vertegenwoordigd door zijn voorzitter S. Schaap, hierna te noemen de "UvW" op grond van het mandaat dat het bestuur van de UvW gegeven is in de ledenvergadering van 14 maart 2003;

De VNG en de UvW zullen hun leden stimuleren om de afspraken uit dit NBW uit te voeren.

hierna gezamenlijk aan te duiden als "NBW partijen";

OVERWEGENDE DAT:

A. op 2 juli 2003 het Nationaal Bestuursakkoord Water (NBW) werd ondertekend om de samenwerking tussen partijen te versterken bij de aanpak van de wateropgave en de in 2006 uitgevoerde evaluatie van het NBW aangeeft dat dit akkoord sterk bijdraagt aan de onderlinge samenwerking tussen partijen in de waterwereld;

B. de NBW partijen onverminderd achter de intenties van het NBW staan én van mening zijn dat de uitkomsten van de evaluatie NBW en nieuwe ontwikkelingen nopen tot aanvullingen van het huidige akkoord omdat:

- * nadere afspraken over "op orde", omgaan met nieuwe klimaatscenario's, stedelijke wateropgave, ruimtelijke doorvertaling, financiering, en beleidsuitspraken uit de Decemhernota's nodig zijn en
- * er een nieuwe fase in het samenwerkingsproces is aangebroken waarin het zwaartepunt verschuift van planvorming naar uitvoering.

D. de NBW partijen daarom wensen de intenties van het NBW te bevestigen en de afspraken te actualiseren en aan te vullen;

E. met het oog op de uitvoering van de wateropgave de doorlopende afspraken uit het NBW en de nieuwe afspraken zijn samengevat in één afspraken document, het NBW-Actueel, die met dit akkoord wordt vastgesteld.

F. het NBW beoogt de noodzakelijke gemeenschappelijk gedragen aanpak om tot uitvoering van maatregelen te komen samen vorm te geven, waarbij ieder van de betrokken bestuursorganen vanuit zijn specifieke verantwoordelijkheden en bevoegdheden bijdraagt en de NBW-partners ruimte wordt geboden om in lijn met die afspraken tot een andere invulling te komen, mits de genoemde doelen en termijnen van het NBW overeind blijven.

G. alle partijen die het NBW ondertekenen de verplichting aanvaarden de hierna opgenomen afspraken na te komen en, voor zover het inspanningsverplichtingen betreft, al het mogelijke doen om de doelstellingen van het NBW te laten slagen.

H. het NBW-Actueel aansluit bij het beginsel uit het regeerakkoord van met name Pijler 3: een duurzame leefomgeving en voor sorteert op de door het kabinet beoogde rijksimpuls voor Water en Kust.

I. aanpassing aan de gevolgen van de klimatologische ontwikkelingen een voorname rol zullen spelen bij de toekomstige ruimtelijke ontwikkeling en daar de impact van klimatologische ontwikkelingen met name via water de ruimtelijke ontwikkeling beïnvloeden, de NBW partners meer dan ooit het belang van water in ruimtelijke ontwikkelingen en andere beleidsvelden onderkennen;

A. Kader

Vaststaat dat voor een Nederland dat leeft met water, het water meer ruimte zal moeten krijgen. Vaststaat ook dat water de maatschappij daarmee meer geld zal gaan kosten; Nederland leeft met water zal ook betekenen: Nederland investeert in water. Het regeerakkoord van 7 februari 2007 benadrukt dan ook dat water een dominant structurerend element is van de inrichting van Nederland. Met dit NBW-actueel leggen de overheden vast op welke wijze, met welke middelen en langs welk tijdspad zij gezamenlijk de grote wateropgave voor Nederland in de 21^e eeuw willen aanpakken. Het akkoord benadrukt de gezamenlijke verantwoordelijkheid voor het op orde krijgen en houden van het totale watersysteem. Het geeft aan welke instrumenten ingezet worden om de opgave te realiseren, welke taken en verantwoordelijkheden iedere partij daarbij heeft en hoe partijen elkaar in staat willen stellen hun taken uit te voeren. Het NBW-actueel is een actualisatie van het NBW uit 2003.

Het Nationaal Bestuursakkoord Water toont hoe de overheden de handen ineenslaan om stapsgewijs, maar steeds gezamenlijk te werken aan een Nederland dat kan leven met water!

B. Ten aanzien van de benodigde afspraken en maatregelen voor het op orde brengen en houden van het watersysteem:

Artikel 1. Doel, aanpak en tijdshorizon WB21 en KRW

1. Het NBW heeft tot doel om in 2015 het watersysteem op orde te hebben en daarna op orde te houden zodat problemen met wateroverlast, watertekort en waterkwaliteit zoveel mogelijk worden voorkomen. In specifieke zin betekent dit:
  - a. Voor de regionale watersystemen geldt dat in 2015 de wateroverlast uit oppervlaktewater door de waterschappen is aangepakt met een adequaat maatregelenpakket, uitgaande van het principe vasthouden, bergen en afvoeren, waarmee wordt voldaan aan de (gebieds)norm die in een gebiedsproces tussen betrokken provincies, waterschappen en gemeenten is overeengekomen inclusief afspraken over de financiering (zie gebiedsproces art. 3).
  - b. Voor het bestaand stedelijk gebied geldt dat in wijken waar onacceptabele wateroverlast optreedt deze wateropgave die in het gebiedsproces worden overeengekomen inclusief de rioleringsopgave voor 2015 door gemeenten en waterschappen is aangepakt, waarbij ook de waterkwaliteitsopgave wordt meegenomen. In het gebiedsproces wordt eveneens overeengekomen waar geen sprake is van een urgente opgave. Hiervoor geldt dat de opgave uiterlijk in de periode tot en met 2027 wordt uitgevoerd door gemeenten en waterschappen.
  - c. Voor watertekort spreken de NBW-partijen af dat bij de uitvoering van maatregelen ten behoeve van het bestrijden van wateroverlast en het bereiken van de ecologische doelen voor de waterlichamen de watersystemen zo worden ontworpen dat watertekort als opgave waar mogelijk tenminste niet verergert. Tegelijkertijd spannen de NBW-partijen zich zo veel mogelijk in het watersysteem minder kwetsbaar te maken voor watertekortsituaties. Voor watertekort wordt geen norm afgesproken. Rijk en waterschappen informeren de

watergebruikers aan de hand van de verdringingsreeks, werkwijzer watertekort en de droogtestudies over mogelijk jaarlijks optredende watertekorten, zodat de watergebruiker hierop kan anticiperen.

- d. Voor waterkwaliteit is het NBW-doel om het watersysteem ecologisch en chemisch op orde te hebben en daarna op orde te houden. Gezien de omvang van de opgave zal daarvoor de ruimte die de KRW biedt om te faseren tot 2027 worden benut. In elk stroomgebiedbeheersplan zal duidelijk worden gemaakt welk deel van de totaal opgave zal worden aangepakt en welk deel nog niet. Voor stoffen waarvoor al in 2009 duidelijk is dat doelverlaging de enige mogelijke keuze is zal dit in de eerste stroomgebiedbeheersplannen worden opgenomen.
  - e. In gebieden waarvoor een inrichtingsopgave geldt in verband met wateroverlast voeren NBW-partijen voor zover mogelijk ook de inrichtingsopgave voor de KRW uiterlijk in 2015 uit.
  - f. De NBW-partijen spreken af om bij de keuze voor maatregelen t.b.v. WB21 en KRW rekening te houden met de watervereisten van N2000 (sense of urgencygebieden) en verdroging (TOP-gebieden). Deze maatregelen dienen in 2015 gerealiseerd te zijn.
2. Voor het gebruik van nieuwe KNMI klimaatscenario's 2006 gericht op 2050-2100 (KNMI'06, zie bijlage 3 voor toelichting) voor de wateropgaven voor regionale watersystemen, bebouwd gebied inclusief rioleringsopgave, en watertekort geldt het volgende:
- a. Voor reeds berekende wateropgaven houden NBW partners tot het onder lid C gestelde vast aan het uitgangspunt van het 'midden klimaatscenario 2050' daterende uit 2000, hetgeen qua opgave overeenkomt met het KNMI'06 klimaatscenario G.
  - b. Bij reeds berekende wateropgaven voeren NBW partners waar financieel en ruimtelijk mogelijk maatregelen extra robuust uit in het licht van omgaan met onzekerheden en de extremen van de KNMI'06 scenario's.
  - c. Om tijdig te kunnen inspelen op veranderingen van het klimaat spreken NBW-partijen af de toetsing van het watersysteem periodiek te herhalen. Dit gebeurt voor het eerst in 2012 mits nieuwe inzichten in de klimaatsverandering door het IPCC dan hebben geleid tot een aanpassing van de KNMI'06 scenario's waarna besluitvorming door de NBW-partijen volgt hoe deze inzichten te gebruiken bij de herijking van de wateropgave. Een eventuele extra opgave die volgt uit deze periodieke toets wordt voor afloop van de tweede SGBP-periode (2015-2021) uitgevoerd door de betrokken NBW partners.
  - d. NBW-partijen spreken af om bij nieuw te berekenen wateropgaven op de volgende wijze met de vier nieuwe KNMI'06 scenario's om te gaan:
    1. voor regionale wateroverlast wordt gebruik gemaakt van het KNMI'06 scenario G als ondergrens, die daarmee het middenscenario 2050 vervangt;
    2. voor de stedelijke wateropgave, die het gevolg is van stedelijke ontwikkeling genoemd in art 4.9, wordt bij het ontwerpen daarvan gebruik gemaakt van de klimaatscenario's G en W. Gemotiveerd kan G+ worden gekozen als ondergrens vanwege de aanzienlijke financiële, ruimtelijke of andere maatschappelijke gevolgen;
    3. voor watertekorten wordt voor de aanpak op de korte termijn (tot 2015) gebruik gemaakt van het KNMI klimaatscenario G en voor de aanpak op lange termijn (vanaf 2015) uitgegaan van een bandbreedte tussen G en G+;
    4. voor waterkwaliteitsopgaven wordt uitgegaan van het KNMI'06 scenario G, met uitzondering van die gebieden die gevoelig zijn voor

watertekorten, waarvoor ook scenario G+ wordt gebruikt voor het bepalen van de opgave.

Deze aanpak resulteert in een opgave met een bandbreedte. Partijen nemen vervolgens een bestuurlijk besluit over een integraal maatregelenpakket en geven daarbij transparant aan in waar zij in de bandbreedte zijn gaan zitten.

Daarop vooruitlopend zal het Rijk in 2007 de conclusies van de droogtestudie actualiseren op basis van het nieuwe klimaatscenario.

Artikel 2. Regionaal watersysteem: de doorwerking en uitwerking van de wateropgave

1. Waterschappen geven aan de gemeenten en provincies advies over (uitgaande van gebiedsspecifieke omstandigheden en ontwikkelingen) de ruimteclaim (inclusief eventueel noodzakelijke functieveranderingen) die uit de (werk)normen resulteert. Het waterschap verschaft daarbij – indien aanwezig – tevens inzicht in overige relevante argumentatie met betrekking tot de omvang van de ruimteclaim.
2. Provincies en gemeenten dragen zorg voor een integrale afweging ten aanzien van de gemotiveerde ruimtebehoefte zoals deze is gespecificeerd in de gebiedsprocessen voor KRW en WB21 (artikel 3). Provincies leggen de ruimtebehoefte vast in provinciale beleidsplannen en na inwerkingtreding van de nieuwe Wet op de Ruimtelijke Ordening in structuurvisies, voor zover het locatieweuzen betreft van waterbergingsgebieden van provinciaal belang. Gemeenten leggen de ruimtelijke reserveringen vast in structuurvisies en bestemmingsplannen. Voor zover de integrale afweging leidt tot afwijking van de vanuit het watersysteem benodigde ruimteclaim motiveren provincies en gemeenten deze afwijkingen in – de waterparagraaf in de toelichting van het betreffende plan, conform de watertoets, zoals beschreven in artikel 9 van dit akkoord. Bij afwijking van de ruimteclaim zullen betrokken NBW-partijen zich gezamenlijk beraden op de consequenties en dragen er gezamenlijk zorg voor dat tot een oplossing gekomen wordt.
3. Met de nieuwe Waterwet worden Nationale en Regionale Waterplannen voor wat betreft de ruimtelijke aspecten ook structuurvisies. Provincies borgen hierbij een goede afstemming in de ontwerpfase tussen waterplan en structuurvisie opdat de benodigde omvang voor ruimte voor water in het waterplan overeenkomt met die in de structuurvisie. De Waterwet zal niet in werking treden vóór 1 januari 2009. In december 2009 is het eerste Nationale Waterplan voorzien.
4. Provincies behouden met het oog op onzekerheden in de toekomst de bestaande ruimtelijke reserveringen in de vigerende streekplannen of structuurvisies vast tenminste tot de toetsronde 2012 gereed is tenzij voor die tijd blijkt dat de waterhuishoudkundige onderbouwing vervalt. Ruimtelijke maatregelen die bijdragen aan de KRW kunnen daarna in het SGBP worden opgenomen dat naar Brussel wordt verstuurd.
5. De NBW-partijen zullen bij hun ruimtelijke plannen - meer dan nu het geval is - rekening houden met het voorkomen van watertekorten. De watertoets en de verdringsreeks, inclusief de regionale uitwerkingen, zijn daarbij een belangrijk hulpmiddel.

Artikel 3. Opgave voor het regionale watersysteem (korte, middellange en lange termijn)

1. In 2006 is in het iteratief toetsingsproces normering wateroverlast de omvang van de wateropgave voor wateroverlast bepaald op 70.000 ha dat niet voldoet aan de werknormen zoals opgenomen in bijlage 2. Als follow-up van het iteratief proces worden volgens het Advies normering regionale wateroverlast (maart 2006) de volgende stappen genomen:
  - a. Provincies geven op grond van de resultaten van het iteratief toetsingsproces van de waterschappen aan waar een gebiedsproces in landelijk en/of stedelijk gebied nodig is, met in achtname van advies van de individuele gemeenten en waterschap. In overleg met het waterschap wijst de provincie het waterschap als trekker van het gebiedsproces aan, tenzij op grond van zwaarwegende belangen of ruimtelijke ontwikkelingen provincies zichzelf benoemen als trekker van het gebiedsproces.
  - b. De trekker van het gebiedsproces is verantwoordelijk voor het betrekken van alle relevante bestuurlijke én maatschappelijke partijen. Zij organiseert tevens een geregeld bestuurlijk overleg.

- c. Medio 2008 is het gebiedsproces afgerond. De trekker van het gebiedsproces doet dan aan Gedeputeerde Staten, het bestuurlijk overleg gehoorde, een gezamenlijk gedragen voorstel voor een gebiedsnorm voor wateroverlast en bijbehorend maatregelenprogramma voor het landelijke en stedelijk gebied. Indien het watersysteem niet volgens de normen is ingericht of naar verwachting ingericht zal zijn, treft het waterschap adequate voorzieningen voor het vasthouden, bergen en het afvoeren van het oppervlaktewater door het watersysteem.
  - d. In dit voorstel wordt ook de financiering van maatregelen opgenomen. De kostenverdeling vindt plaats conform art. 10 van dit akkoord.
  - e. De provincie stelt uiterlijk eind 2009 op basis van een bestuurlijk gedragen voorstel gebiedsnormen vast en geven of onthouden goedkeuring aan het maatregelenprogramma als uitoefening van de goedkeuringsbevoegdheid over het waterbeheerplan.
  - f. NBW-partijen streven bij de uitvoering van ruimtelijke maatregelen inzake de wateropgave naar maximale meekoppeling met andere ruimtelijke ontwikkelingen.
  - g. Aangezien met name ruimtelijke maatregelen onderwerp kunnen zijn van bezwaar- en beroepsprocedures gaan gemeenten en waterschappen een inspanningsverplichting aan om de maatregelen tegen wateroverlast conform de afspraak te realiseren. In 2015 zullen alle maatregelen tegen wateroverlast in het landelijke gebied zijn uitgevoerd. Provincie, waterschappen en gemeenten kunnen overeenkomen dat het afgesproken tempo niet geldt voor maatregelen die veel goedkoper kunnen worden uitgevoerd door ze op een later tijdstip te koppelen aan andere projecten. De uitvoering daarvan vindt plaats in de periode tot 2027.
2. Voor de KRW spreken de NBW-partijen de volgende stappen af om te komen tot SGBP in 2009:
- a. Waterschappen doen in het KRW gebiedsproces in samenwerking met de betrokken partijen per oppervlaktewaterlichaam een voorstel voor realistische ecologische en chemische doelen. De provincies doen voor de grondwaterlichamen in samenwerking met andere betrokken partijen een voorstel voor realistische kwantitatieve en chemische doelen.
  - b. Waterschappen bepalen in samenwerking met de betrokken partijen per oppervlaktewaterlichaam de bronnen die van invloed zijn op het bereiken van de doelen. Voor de grondwaterlichamen doen de provincies dit in samenwerking met de andere betrokken partijen.
  - c. In het gebiedsproces worden de maatregelen verkend die door verschillende partijen genomen kunnen worden om de gestelde doelen te halen.
  - d. Vervolgens worden maatregelen gekozen die een aantoonbaar effect hebben op het bereiken van de KRW-doelen. Vanuit de KRW geldt kosteneffectiviteit daarbij als het centrale uitgangspunt. Ook overwegingen ten aanzien van milieu, sociaal economische effecten en duurzaamheid kunnen worden betrokken. Hierbij ontstaat tevens meer duidelijkheid over het belang van gemeentelijke maatregelen (riolering, ruimte en milieu) voor het bereiken van de KRW-doelen.
  - e. Via de analyse onder d. worden door de waterschappen in overleg met de andere betrokken partijen in het gebiedsproces de haalbare en betaalbare maatregelen geselecteerd die worden opgenomen in het voorkeurspakket aan maatregelen waarbij ook het doelbereik van het pakket wordt aangegeven. Dit voorkeurspakket is eind 2007 of uiterlijk begin 2008 opgesteld.
  - f. Provincies toetsen vervolgens het doelbereik van deze maatregelen en stellen aan de hand daarvan de ecologische doelen per oppervlaktewaterlichaam vast waarbij eventuele

faseringsvoorstellen worden meegenomen. Dit kan ook leiden tot een voorstel voor aanpassing van conceptdoelen door de provincies.

- g. De waterschappen zorgen ervoor dat de uitkomsten van de analyses van de oppervlaktewaterlichamen worden vastgelegd in de waterbeheersplannen. De provincies zorgen ervoor dat de uitkomsten van de analyses voor grondwater worden vastgelegd in de waterplannen.
- h. Provincies stellen de status, begrenzing en de ecologische doelen van alle oppervlaktewaterlichamen niet zijnde Rijkswateren vast.
- i. De waterschappen stellen in hun waterbeheersplan de maatregelen per waterlichaam niet zijnde Rijkswateren vast. Het Rijk stelt in het beheersplan Rijkswateren voor de waterlichamen onder beheer van het Rijk de status, de ecologische doelen en de maatregelen vast.
- j. Rijk, provincies, waterschappen en gemeenten spreken af hun beheersplan Rijkswateren, waterhuishoudingsplan, waterbeheersplannen en gemeentelijke besluiten indien gemeentelijke KRW-maatregelen aan de orde zijn te actualiseren en/of opnieuw vast te stellen, in concept uiterlijk 22 december 2008 en als definitief op 22 december 2009 conform KRW-vereisten. Voor 22 december 2015 worden bovengenoemde plannen aangepast en vastgesteld met het ook op de tweede reeks SGBP.
- k. De NBW-partijen dragen er zorg voor dat uit de plannen waarvoor zij bevoegd gezag zijn die delen die van belang zijn voor het stroomgebiedbeheersplan aan het Rijk worden verstrekt om te worden gebundeld tot het stroomgebiedbeheersplan, waarmee de samenhang van doelen en maatregelen op stroomgebiedniveau gewaarborgd wordt.
- l. De NBW-partijen spreken over het omgaan met inspraakreacties het volgende af:
  - o In alle provincie- en waterschapshuizen worden de ontwerpen van het SGBP, het waterplan en het waterbeheersplan die betrekking hebben op het grondgebied van de betreffende provincie of waterschap ter inzage gelegd;
  - o Bij de ter inzage legging komt een inspraakinstructie zodat burgers kennis kunnen nemen bij welk bevoegd gezag voor welke onderdelen van het plan zij haar zienswijze bekend kan maken;
  - o De wettelijke termijnen inzake bestuurlijke besluitvorming over de zienswijzen worden in acht genomen;
  - o Besluiten op zienswijzen die zouden kunnen leiden tot planaanpassing worden gecoördineerd tussen provincie en waterschap en terstond ter kennis gesteld aan het Rijk;
  - o Het Rijk weegt deze besluiten mee bij het vaststellen van de definitieve stroomgebiedbeheersplannen. Indien het Rijk niet kan instemmen met het besluit van het betreffende bestuursorgaan zal zij terstond in overleg treden met dit bestuursorgaan. Mocht het overleg niet tot overeenstemming leiden, dan kan het Rijk in het uiterste geval een aanwijzing geven.
- m. Maatregelen uit de waterplannen van provincies, waterschappen en gemeentelijke besluiten van gemeenten die deel uit maken van het SGBP en die niet worden uitgevoerd in de betreffende beheersplanperiode worden aan het Rijk gerapporteerd. Hierbij wordt een motivering aangeleverd waarin staat waarom die maatregel niet wordt uitgevoerd. Er wordt gezocht naar alternatieve maatregelen die toch tot doelbereik leidt. De rapportage wordt ook gestuurd naar aangrenzende waterbeheerders die voor het behalen van de waterdoelen in het eigen beheersgebied afhankelijk waren van deze geplande maatregel. Het bestuursorgaan dat verantwoordelijk is voor deze geplande maatregel besluit in overleg met de andere bestuursorganen over eventuele uit te voeren alternatieve maatregelen als die er zijn. Deze

alternatieve maatregelen worden dan vastgelegd in het betreffende plan. Indien de alternatieve maatregel leidt tot wijziging van de door de provincie vastgelegde doelen, is uitdrukkelijk besluitvorming van de provincie nodig alvorens deze maatregel wordt gerealiseerd.

Artikel 4. Stedelijke wateropgave

1. De stedelijke wateropgave bestaat uit: de aanpak van wateroverlast door overstromend oppervlaktewater, de aanpak van de wateroverlast in relatie tot rioolcapaciteit en de aanpak van grondwateroverlast. Gemeenten stellen daarbij de doelen vast voor riolering en grondwater.
2. De samenwerking tussen gemeenten en waterschappen bij het oppakken van de stedelijke wateropgave vindt plaats op basis van de wettelijke taken van gemeenten en waterschappen. Ten aanzien van regionale oppervlaktewateren in het stedelijk gebied geldt dat de waterschappen de kans op inundaties berekenen. De gemeenten maken inzichtelijk wat de riolerings- en grondwateropgave is.
3. Gemeenten en waterschappen brengen uiterlijk voor eind 2008 in het kader van de gebiedsprocessen WB21 en KRW de stedelijke wateropgave gezamenlijk in kaart en maken afspraken over een maatregelenprogramma en bijbehorende financiering. Indien beide partijen dat nodig vinden, wordt een stedelijk waterplan opgesteld.
4. Bij het zoeken naar maatregelen ter voorkoming van overlast, maken gemeenten een afweging tussen enerzijds maatregelen aan het riool en anderzijds maatregelen via de inrichting van het stedelijk gebied en de openbare ruimte. Hierbij staat een risicobenadering centraal waarbij risico's verminderd kunnen worden door óf de kans op overlast óf door het effect van overlast te verminderen. Kosteneffectiviteit en duurzaamheid zijn hierbij het uitgangspunt.
5. De basisinspanning geldt onverkort. Gemeenten die de basisinspanning nog niet hebben gerealiseerd zullen uiterlijk in 2008 in beeld brengen hoe ver zij zijn met de uitvoering van de basisinspanning. De basisinspanning is bedoeld als doelvoorschrift hetgeen betekent dat kan worden gekozen voor alternatieve maatregelen. Indien gemeenten kunnen aantonen dat realisatie van de resterende maatregelen voor de basisinspanning niet kosteneffectief is in relatie tot verbetering van het watersysteem (waterkwaliteit en WB21), worden in overleg met het waterschap andere maatregelen getroffen die dezelfde doelstellingen bereiken. Hiermee wordt bereikt dat deze gemeenten hun wateropgave ook effectief en efficiënt kunnen realiseren. Dit wordt vastgelegd in een gemeentelijk besluit waarbij het waterschap, gelet op de WVO-vergunningvoorschriften, uitdrukkelijk wordt betrokken. Indien het overleg van gemeente en waterschap niet leidt tot overeenstemming uiterlijk in 2008 dan blijft de basisinspanning gelden
6. Uiterlijk in 2009 hebben gemeenten een gemeentelijk besluit genomen omtrent de maatregelen vanuit gemeenten die bijdragen aan het oplossen van wateroverlast in het stedelijk oppervlaktewater opdat in ieder geval de wijken waar urgente wateroverlast optreedt voor 2015 zijn aangepakt (zie art. 1.1.b). In de motivering van het besluit over doelen en maatregelen geven gemeenten duidelijk aan welke afwegingen hierbij gemaakt zijn.
7. Uiterlijk in 2009 hebben gemeenten eveneens een gemeentelijk besluit genomen omtrent de te nemen KRW-maatregelen die bijdragen aan het SGBP. Dat betreft alleen gemeenten op wiens grondgebied voor 2015 daadwerkelijk KRW-maatregelen worden uitgevoerd. Daarbij kan het gaan om kwaliteitsmaatregelen, ruimtelijke maatregelen die planologische wijzigingen teweegbrengen of om inrichtingsmaatregelen in het stedelijk gebied.
8. Uiterlijk in 2012 nemen de gemeenten de stedelijke wateropgave inzake riolering op in de GRP's.

9. Nieuw aan te leggen stedelijke locaties, bedrijventerreinen en infrastructuur én stedelijke vernieuwings- of herinrichtingsprojecten dienen te voldoen aan de eisen van WB21 en KRW (zie art 1.2. c) waarbij gemeenten en waterschappen het watertoets proces doorlopen. Dit betekent dat het systeem op orde moet zijn of blijven voor wateroverlast en –tekort en wordt voldaan aan de KRW-doelstellingen (ten minste geen achteruitgang). Gemeenten in samenwerking met waterschappen spreken hiertoe projectontwikkelaars en de woningbouwcoöperaties aan te participeren in de aanleg van water(berging) in de stad waar de doelen van WB21 en die van stedelijke vernieuwing gecombineerd worden. Ruimte voor waterberging kan daarbij bij voorkeur binnen het plangebied gezocht worden op basis van de laagst maatschappelijke kosten.

Artikel 5. Grondwater landelijk gebied

1. Het instrument Gewenst Grond- en Oppervlaktewater Regime (GGOR) wordt door de waterschappen gebruikt om waterpeilen en ruimtelijke grondgebruikfuncties goed op elkaar af te stemmen. Hierbij worden ook de gevolgen voor de functiegeschiktheid van gronden betrokken. De verplichtingen die voortvloeien uit de KRW en de Vogel- en Habitatrichtlijnen (VHR) vormen aanvullende randvoorwaarden voor het proces voor de totstandkoming van een GGOR.
2. Provincies coördineren en bewaken de procesgang voor het toepassen van het GGOR. Waterschappen stellen in de periode 2005-2010 het GGOR op in nauwe samenwerking met gemeenten, de grondwaterbeheerders en belanghebbenden. De resultaten van het GGOR worden opgenomen in het waterbeheerplan.
3. Waterschappen stellen voor de grondwaterafhankelijke Natura 2000-gebieden met een “sense of urgency” en de provinciale TOP-lijsten voor eind 2007 concept-GGOR’s op. Verdrogingsbestrijding concentreert zich vanaf 2007 op de gebieden die op de TOP-lijsten staan.
4. Het Rijk stelt uiterlijk eind 2008 drempelwaarden grondwaterkwaliteit vast voor stoffen met een bovenprovinciaal belang. Mede op basis van de in het najaar 2007 beschikbaar komende concept-drempelwaarden worden door de provincies voorlopige maatregelpakketten opgesteld. Na vaststelling van de definitieve drempelwaarden zullen de maatregelpakketten waar nodig worden aangepast.
5. In het nieuwe bodemsaneringsprogramma (2010-2014) wordt het grondwaterbeschermingsbeleid één van de speerpunten. Het Rijk zal een beleidskader voor integrale gebiedgerichte benadering (en sanering) van verontreinigd grondwater ontwikkelen. Onderdeel daarvan is het beleggen van verantwoordelijkheid voor sanering van de ondergrond en het voorzien in adequate wettelijke instrumenten.

Artikel 6. Hoofdwatersysteem

Het Rijk is verantwoordelijk voor het op orde brengen en houden van het hoofdwatersysteem. Hiertoe worden zowel ruimtelijke als technische maatregelen genomen, zoals deze onder andere in de PKB Ruimte voor de Rivier zijn opgenomen.

Artikel 7. Samenhang hoofd- en regionaal watersysteem

Indien regionale partijen dat wensen kunnen zij nieuwe waterakkoorden sluiten. Partijen zullen hiertoe zicht moeten krijgen op de kwantitatieve wateropgave op uitwisselingspunten tussen regionaal- en hoofdwatersysteem én op de mogelijkheden voor vrijwillige afspraken om knelpunten aan te pakken.

Artikel 8. Internationaal

De wisselwerking tussen het nationale en internationale beleid (zowel in EU-verband als in de internationale stroomgebiedoverleggen) wordt als gevolg van de KRW en de in voorbereiding zijnde richtlijnen voor grondwater en mogelijk hoogwater steeds groter. Partijen stemmen de Nederlandse inzet door middel van vooroverleg op elkaar af. Het Rijk heeft hierbij het voortouw.

C. Ten aanzien van het benodigde instrumentarium voor het op orde brengen en houden van de stroomgebieden:

Artikel 9. Watertoets

1. Partijen zullen de watertoets uitvoeren zoals beschreven in de Bestuurlijke Handreiking Watertoets. Daarbij maken partijen bij locatiekeuze en herinrichting van stedelijk gebied een analyse van de risico's en kosten wat betreft verdroging, overstroming en overlast alsmede de kosten om deze risico's te beperken.
2. In de toelichting op bestemmingsplannen of in de ruimtelijke onderbouwing van projectbesluiten worden door de gemeenten de gepleegde afwegingen in het kader van de watertoets vastgelegd in de waterparagraaf van ruimtelijke plannen.
3. Het instrument watertoets zal niet worden aangepast n.a.v. de evaluatie van de watertoets 2006. Wel onderneemt het Rijk de volgende activiteiten ter verbetering van de effectiviteit van de watertoets:
  - a. Opstellen en uitvoeren communicatiestrategie;
  - b. Betrekken watertoets in het Adaptatieprogramma Ruimte en Klimaat;
  - c. Stimuleren van het verbeteren kwaliteit wateradviezen: wateradviezen hebben betrekking op het schaalniveau van een ruimtelijk plan, zijn voldoende concreet en leveren voldoende onderbouwing voor de noodzaak van ruimte voor water.
  - d. Verkenning van de wenselijkheid en mogelijkheden voor beleidsmatige en juridische accentversterking van het wateradvies en de waterparagraaf.

Artikel 10. Kostenveroorzakingsbeginsel

1. Waterschappen en gemeenten dragen zorg voor de uitvoering van de regionale en stedelijke wateropgave. De kostenverdeling vindt plaats volgens het kostenveroorzakingsbeginsel zoals uitgewerkt in de UvW/VNG Handreiking kostenveroorzakingsbeginsel uit 2005, tenzij partijen in onderling overleg tot een andere kostenverdeling komen. Wanneer partijen hier niet uitkomen wordt dit voorgelegd aan het college van mediation (artikel 20.5).
2. De in de UvW/VNG Handreiking kostenveroorzakingsbeginsel aangekondigde evaluatie in 2007 zal niet worden uitgevoerd.

Artikel 11. Verzekeren

Burgers en bedrijven hebben een eigen verantwoordelijkheid om schade als gevolg van wateroverlast zoveel mogelijk te voorkomen c.q. te beperken. Naast de eigen verantwoordelijkheid hanteren de overheden de volgende drietrapsstrategie ten einde deze schade voor burgers en bedrijven zo veel mogelijk te beperken: toepassing van de zorgplicht, vervolgens het verzekeraar maken van wateroverlastschade en tenslotte kan het Rijk de Wet tegemoetkoming schade bij rampen en zware ongevallen (WTS) van toepassing verklaren.

Artikel 12. Schaderegeling en gebruiksvoorwaarden bergingsgebieden

1. De beheerder(s) van het regionale watersysteem stellen afzonderlijk dan wel gezamenlijk met andere beheerders- in overleg met gemeenten, provincies, waar nodig Rijk, en eventueel met belanghebbenden- een Nadeelcompensatieregeling dan wel een privaatrechtelijke schaderegeling vast voor inundatieschade bij ingebruikname van een bergingsgebied. Op grond van deze regelingen worden verzoeken tot vergoeding schade beoordeeld die worden ingediend inzake schade die optreedt indien een regionaal bergingsgebied daadwerkelijk wordt geïnundeerd.
2. Indien bergingsgebieden in het hoofdwatersysteem worden aangewezen, zal zoveel mogelijk op vergelijkbare wijze met schade worden omgegaan als in lid 1 genoemd.
3. Conform het huidige systeem zal, indien een belanghebbende schade lijdt als gevolg van de aanwijzing van een regionaal bergingsgebied, een daarop betrekking hebbende schadeclaim worden beoordeeld volgens het planschadevergoedingsstelsel van art. 49 Wet op de Ruimtelijke Ordening. Gemeente en waterbeheerder treden voorafgaand aan de aanwijzing van een bergingsgebied in overleg over de afhandeling van deze planschade. Onder aanwijzing van een regionaal bergingsgebied wordt verstaan de vastlegging van een regionaal bergingsgebied in een bestemmingsplan door de gemeente op een daartoe strekkend verzoek van de beheerder van het regionale watersysteem. De waterbeheerder licht bij dit verzoek de gevolgen van de aanwijzing voor het grondgebruik toe. De beheerder van het regionale watersysteem geeft de begrenzing van het regionale bergingsgebied aan in zijn waterbeheerplan, en past zijn legger dienovereenkomstig aan.
4. De kosten die een gemeente maakt ter vergoeding van de planschade, worden vergoed door de beheerder van het regionale watersysteem, voor zover het gaat om de planschade die het gevolg is van de aanwijzing van een regionaal bergingsgebied.

Artikel 13. Kennis en innovatie

1. NBW-partijen spreken af op zowel de korte als de langere termijn de beschikbare kennis met elkaar te delen en tezamen kennisontwikkeling te bevorderen en hiervoor is het Kennisplatform

Water opgericht en wordt benut voor het benoemen van kennisvragen en afstemmen van programmering van kennisontwikkeling van de NBW-partijen en de onderzoeksinstituten (RIVM, MNP, STOWA, Stichting RIONED, Alterra, KIWA, en Deltares).

2. NBW-partijen ontwikkelen in nauwe samenwerking met de stuurgroep Deltatechnologie en de stuurgroep Watertechnologie een innovatieprogramma om door de ontwikkeling en verspreiding van (nieuwe) kennis, technieken, samenwerkingsvormen en financiële arrangementen de doelen van KRW en WB21 op een duurzame en kosteneffectieve wijze te realiseren. Het Rijk zal hierbij een coördinerende rol vervullen.
3. Partijen hebben hierbij de inzet om in de periode tot 2012 zoveel mogelijk concrete innovatieprojecten tot ontwikkeling en uitvoering te brengen opdat in de periode vanaf 2012 ook daadwerkelijk het vereiste profijt van de innovaties kan worden getrokken.
4. Prioriteiten hierbij zijn:
  - a. Innovatieve en duurzame gebiedsontwikkeling;
  - b. Overheid als risicodragende gebruiker (*launching customer*);
  - c. Een creatieve aanpak, in synergie met andere maatregelen, van de waterbodempromblematiek en het bestemmen van de hierbij vrijkomende baggerspecie;
  - d. De innovatieve aanpak van diffuse bronnen, waaronder de landbouw;
  - e. Pilots gericht op innovatie om nu nog disproportionele maatregelen op het gebied van landbouw en zuivering te kunnen vervangen door kosteneffectieve maatregelen. Besluitvorming over toepassing zal voor 2015 ten behoeve van het tweede SGBP worden genomen. Natura 2000-gebieden, waar de effecten van het mestbeleid in 2015 mogelijk niet toereikend zijn voor de waterkwaliteitsdoelen, zullen extra aandacht krijgen in de pilots.
5. Onder coördinatie van het Rijk wordt in 2012 het innovatieprogramma geëvalueerd. Op grond van de resultaten van deze evaluatie worden voorstellen gedaan voor de periode na 2012. Bij de evaluatie wordt in elk geval betrokken het rendement van de innovatie-impuls en het extra effect van de innovatie-impuls op doelbereik van WB21 en KRW ten opzichte van gangbare maatregelen.

Artikel 14. Communicatie

1. De NBW-partijen communiceren gezamenlijk over het waterbeleid van de toekomst, waarbij de communicatiestrategie 'Nederland leeft met Water' (NLMW) ook de komende jaren (2008 – 2011) wordt benut ter ondersteuning van de uitvoering van maatregelen voor KRW en WB21. Het accent zal zoveel mogelijk liggen op concrete maatregelen en voorbeelden die herkenbaar zijn voor de burger en inspirerend voor bestuurders. Daarnaast wordt afgesproken NLMW thematisch te verbreden met onderwerpen zoals waterveiligheid, ruimtelijke inrichting in relatie tot water en gebruiksfuncties van water.
2. Naast de landelijke publiekscampagne NLMW (landelijk spoor) door het Rijk wordt ook intensiever in de regio door provincies, waterschappen en gemeenten gezamenlijk gecommuniceerd middels de NLMW-programmering per stroomgebied (regionaal spoor).
3. Het Rijk financiert de landelijke publiekscampagne, gericht op het algemene publiek c.q. generieke beroeps- en gebruiksgroepen (scholieren, agrariërs, recreanten, etc.), onder

verantwoordelijkheid van het Rijk en de koepelorganisaties.

4. De regionale partijen financieren het regionaal spoor, gericht op gebiedsgebonden doelgroepen c.q. beroeps- en gebruiksgroepen, onder verantwoordelijkheid van de regionale partijen. Het Rijk ondersteunt het regionaal spoor middels cofinanciering.
5. De effectiviteit van beide NLMW-sporen kan naar verwachting verder verbeterd worden door gericht samenwerking te zoeken met NGO's en private partijen. Partijen zullen zich actief inzetten om waar mogelijk deze samenwerking op te zoeken.

Artikel 15. Uitvoering maatregelen

Voor de daadwerkelijke uitvoering van maatregelen spreken de NBW-partners af daarvoor de volgende planvormen te gebruiken:

- a. Provincie stelt de status en de ecologische doelen van alle oppervlaktewaterlichamen niet zijnde Rijkswateren vast (zie hierboven). Voor zover het realiseren van ecologische doelen ruimtelijke consequenties inhoudt, worden deze in de betreffende provinciale structuurvisies integraal afgewogen en na weging opgenomen in de structuurvisie. Tevens stelt de provincie de drempelwaarden van stoffen in grondwaterlichamen vast voor zover deze niet als van bovenprovinciaal belang geacht in de AmvB-doelstellingen zijn vastgesteld.
- b. De stedelijke wateropgave wordt voor wat betreft riolering, grondwater, regenwater en die oppervlaktewateren die bij de gemeente in beheer en onderhoud zijn in het gemeentelijk rioleringsplan vastgelegd. Voor wat betreft oppervlaktewateren die bij het waterschap in beheer en onderhoud zijn gebeurt dit in het waterbeheersplan van de waterschappen. Het bestemmingsplan wordt gebruikt voor de afweging van ruimtelijke claims die volgen uit de stedelijke wateropgave.
- c. De waterschappen stellen in hun waterbeheersplan de maatregelen per waterlichaam niet zijnde Rijkswateren vast. Het Rijk stelt in het beheersplan Rijkswateren voor de waterlichamen onder beheer van het Rijk de status, de ecologische doelen en de maatregelen vast.
- d. Rijk, provincies, waterschappen en gemeenten spreken af hun beheersplan Rijkswateren, waterhuishoudingsplan, waterbeheersplannen en gemeentelijke waterplannen te actualiseren en/of opnieuw vast te stellen op uiterlijk 22 december 2009 conform KRW-vereisten. Daarmee is 22 december 2009 de start van de eerste zes-jaarcycclus. Voor 22 december 2015 worden bovengenoemde plannen aangepast en vastgesteld met het oog op de tweede reeks stroomgebiedbeheersplannen.

Artikel 16. Inzet bevoegdheden

1. De NBW partners verklaren zich bereid om - onder voorbehoud van inwerkingtreding - de instrumenten uit de WRO en de nieuwe Waterwet optimaal te benutten voor het bereiken van de doelen uit artikel 1 van dit akkoord:
  - a. Provincies dragen er zorg voor dat bij inwerkingtreding van de nieuwe Waterwet de provinciale verordeningen zijn vastgesteld waarin is opgenomen voor welke waterstaatswerken (oppervlaktewaterlichaam, bergingsgebied, waterkering of ondersteunend kunstwerk) een projectplan conform de Waterwet nodig is.

- b. Provincies dragen er zorg voor dat uiterlijk eind 2009 de verordeningen op grond van de WRO zijn vastgesteld, waarin regels zijn opgenomen over de verankering van de wateropgave in bestemmingsplannen.
  - c. Gemeenten dragen er zorg voor dat, waar nodig voor het realiseren van maatregelen, het bestemmingsplan wordt aangepast. Uiterlijk eind 2010 is de bestemmingsplanprocedure tenminste de fase van overleg in het kader van artikel 10 BRO gepasseerd.
  - d. Wanneer gemeenten het onder c. gestelde niet nakomen, dan kan de provincie in voorkomende gevallen een projectbesluit op grond van de WRO nemen met als doel zorg te dragen voor een tijdige realisatie van de wateropgave.
2. De NBW-partijen achten het wenselijk dat provincies, waterschappen en gemeenten onder meer de volgende bevoegdheden daadwerkelijk toepassen voor het bereiken van de waterdoelen uit artikel 1 na integrale afweging conform artikel 2:
- a. Inzet Grondbank voor grondverwerving;
  - b. Inzet van agrarisch ruilen (op basis van de WILG) voor grondverwerving;
  - c. Toepassing van groene en blauwe diensten;
  - d. Het gedogen van tijdelijke berging in daarvoor aangewezen bergingsgebieden (cf. art 5.19 Waterwet);
  - e. Schadeloosstelling bij het realiseren van ruimtelijke maatregelen (bijvoorbeeld waterberging);
  - f. Onteigening t.b.v. aanleg of wijziging van een waterstaatwerk (oppervlaktewaterlichaam, bergingsgebied, waterkering of kunstwerk), op basis van Waterwet, hfdst 5.

D. Ten aanzien van kosten en financiering

Artikel 17. Kosten en financiering

1. De investeringen om de doelen van artikel 1 van dit akkoord te bereiken in de periode 2007-2011 komen voor rekening van provincies, gemeenten en waterschappen, reguliere budgetten van het Rijk, EU-subsidieregelingen en eventuele derden (meekoppeling).
2. Het Rijk stelt voor de eerste beheersplanperiode 2009-2015 115 miljoen euro aan synergiegeld beschikbaar voor programma's per KRW-deelstroomgebied, die projecten bevatten waarbij naast een KRW-doel, tenminste ook één andere rijksdoel, te weten WB21 (bestrijding regionale wateroverlast), klimaatbestendigheid, Hoogwaterbescherming, EHS, Natura 2000, Natte As, Nationale landschappen, stedelijke vernieuwing, Groen in en om de Stad, duurzame leefomgeving, wordt gerealiseerd. Programma's bestaan uit projecten in landelijk en stedelijk gebied en worden gebaseerd op de in ontwikkeling zijnde stroomgebiedbeheerplannen en de provinciale Meerjarenprogramma's landelijk gebied. De programma's bestaan uit projecten die worden gerealiseerd door samenwerkende partijen, waaronder tenminste 1 overheidspartij. Ook grondeigenaren (natuurbeheerders, agrariërs, woningbouwcorporaties, projectontwikkelaars) kunnen meedoen. De rijksbijdrage bedraagt maximaal 30 % in de kosten.

Op basis van de gemiddelde verdeling, is gekomen tot de volgende richtbedragen per deelstroomgebied:

	Richtbedrag (Mln euro)	- 30% (Mln euro)	+ 30% (Mln euro)
Rijn-Noord	17,5	12,25	22,75
Nedereems	6,25	4,5	8
Rijn-Oost	17,5	12,25	22,75
Rijn-Midden	17,5	12,25	22,75
Rijn-West	25	17,5	32,5
Maas	25	17,5	32,5
Schelde	6,25	4,5	8
Totaal	115		

3. Deze middelen komen via de FES-begroting, na beoordeling van de ingediende programma's door een onafhankelijke commissie op de FES-criteria van legitimiteit, doelmatigheid en efficiency beschikbaar. Het voornemen is deze middelen in ieder geval voor de projecten in het landelijk gebied aan de ILG-bestuursovereenkomsten van 18 december 2006 te labelen aan art. 3.6 van iedere ILG-bestuursovereenkomst.
4. Ook stelt het rijk 75 miljoen euro beschikbaar voor innovatie in het kader van het verhogen van het doelbereik van de KRW. Dit geld wordt weggezet via 2 tenders: de eerste in 2008 (subsidieplafond 35 miljoen euro), de tweede eind 2009/begin 2010 (subsidieplafond 40 miljoen euro).
5. De NBW-partijen stellen op de volgende momenten vast wat voor de periode tot 2015 met een doorkijk naar 2050 de omvang is van de nader uitgewerkte (water)opgave, de financiële gevolgen en de dekking daarvan alsmede de eventuele consequenties voor de lastendruk:
  - In 2008 bij het beschikbaar komen van de inzichten over de wateropgave ingevolge de KRW op grond van de ex ante evaluatie van de KRW;
  - In 2010 bij de midterm review ILG om te voorzien in een programmatische aanpak en om waterdoelen en middelen te koppelen in het vervolgtraject;
  - In 2011 i.v.m. voorziene nieuwe kabinetsformatie;
  - In 2014 bij het opstellen van de tweede periode concept-SGBP's.
6. Het Rijk verkent in 2008 in hoeverre ISV geschikt is als instrument voor de bijdrage aan maatregelen in het stedelijk gebied.
7. Gezamenlijk maken de ondertekenende partijen zich er sterk voor dat deze inspanning daadwerkelijk gerealiseerd wordt, door de beschikbare geldstromen van verscheidene departementen te bundelen en voor de wateropgave in te zetten en waar mogelijk aanvullende middelen (EU-subsidieregelingen en derden) te organiseren.

E. Ten aanzien van de organisatie

Artikel 18. Organisatie

1. Binnen het Landelijk Bestuurlijk Overleg Water (LBOW) vindt overleg en afstemming plaats over het nationale beleidskader onder leiding van de bewindspersoon van V&W.
2. De Regiegroep draagt zorg voor de uitwerking van het nationale beleidskader ingevolge de KRW en WB21, en regisseert onder meer het nakomen van de Europese rapportageverplichtingen. De

Regiegroep Water rapporteert aan het LBOW. Aan de Regiegroep nemen deel V&W, LNV, VROM, BZK, EZ, FIN, UvW, IPO en VNG.

3. De Staatssecretaris van V&W is als stroomgebiedsautoriteit verantwoordelijk voor de tijdige en controleerbare, uitvoering van de KRW. Uitgangspunt is dat door goede afstemming tussen alle partijen deze verantwoordelijkheid kan worden ingevuld. Zonodig worden de wettelijke instrumenten aanzien van normering, gegevensverstrekking, doorwerking in de ruimtelijke ordening en aanwijzingsbevoegdheid ingezet. De NBW-partijen zetten zich gezamenlijk in om door samenwerking en communicatie voorafgaand aan de vaststelling van de bovengenoemde plannen uiterlijk op 22 december 2009, de inzet van deze aanwijzingsbevoegdheid zoveel mogelijk te voorkomen.
4. Het Rijk neemt het initiatief om samen met NBW-partijen de organisatie voor de periode na 2009 – de uitvoeringsfase van de eerste SGBP – te herzien gericht op de reductie van de bestuurlijke drukte.

F. Ten aanzien van monitoring en evaluatie

Artikel 19. Monitoring en evaluatie

1. De door het Rijk op te stellen AMvB over uniforme gegevensverstrekking als onderdeel van het Waterbesluit legt vast welke informatie alle overheden aanleveren, niet alleen (vooraf) ten behoeve van het SGBP, maar ook ten behoeve van het monitoren van de synergie en de uitvoering van maatregelen voor zowel KRW als WB21. Hierbij wordt zoveel mogelijk aangesloten bij bestaande informatiestromen. Voor zover dat niet het geval is, is art. 2 financiële verhoudingenwet van toepassing.
2. In aanvulling hierop maken partijen afspraken over monitoring en gegevensverstrekking over de in dit akkoord opgenomen afspraken die bijdragen aan het bereiken van de in het NBW geformuleerde doelen, door het leveren van periodieke voortgangsrapportages of op verzoek van één van de andere partijen. Reeds afgesproken wordt:
  - a. De UvW rapporteert uiterlijk in 2012 over de uitkomsten van de nieuwe toetsingsronde afgesproken in art. 1.2c;
  - b. De provincies rapporteren over de integrale afweging van de ruimtebehoefte van water zoals deze worden vastgelegd in waterplannen en provinciale structuurvisies. Voor het periodiek rapporteren van de prestaties opgenomen in de ILG-bestuursovereenkomsten wordt verwezen naar de bepalingen van deze overeenkomsten en het gestelde in de WILG.
  - c. Het NBW wordt geëvalueerd in 2010, daarna vierjaarlijks. Naar aanleiding hiervan besluiten partijen over bijstelling en/of aanpassing van het huidige akkoord, dan wel het sluiten van een vervolgakkoord en de bijbehorende doelstellingen en middelen.
  - d. De watertoets wordt in 2010 samen met het NBW geëvalueerd.

G. Ten aanzien van knelpunten, geschillen, afdwingbaarheid en looptijd

Artikel 20. Knelpunten en geschillen

1. Het Bestuurlijk Overleg Water komt ten minste twee keer per jaar bijeen of zoveel vaker als dat naar het oordeel van één der partijen nodig is om tussen partijen bestuurlijke overeenstemming te bewerkstelligen over omgang met knelpunten, geschillen, onvoorziene ontwikkelingen of nieuwe inzichten bij de uitvoering van het NBW.
2. Een partij die meent dat, gelet op het bepaalde in het eerste lid, de noodzaak bestaat om het Bestuurlijk Overleg bijeen te roepen, deelt dit schriftelijk aan de andere partijen mede, waarna het Bestuurlijk Overleg Water binnen vier weken bijeen dient te komen.
3. Elk van de partijen heeft het recht om bij knelpunten, geschillen, onvoorziene ontwikkelingen of nieuwe inzichten bij de uitvoering van het NBW wijziging van het NBW voor te stellen.
4. Elk van de partijen heeft het recht het NBW met een opzegtermijn van vier weken op te zeggen, indien het niet mogelijk is gebleken in de situaties genoemd in het tweede en derde lid bestuurlijke overeenstemming te bereiken.
5. De provincie treedt op als mediator wanneer er een conflictsituatie over onderwerpen van KRW en WB21, met name over de stedelijke wateropgave, is tussen één of meerdere gemeenten en

waterschappen. Een college van mediation kan worden ingesteld voor bemiddeling in die situaties waarin een partij vindt dat een provincie belanghebbende is in een conflict.

Artikel 21. Afdwingbaarheid

Dit NBW is niet in rechte afdwingbaar.

Artikel 21. Looptijd

Dit NBW treedt in werking met ingang van de dag na ondertekening en geldt voor onbepaalde tijd.

Tot slot

Met de actualisering van dit NBW onderstrepen de ondertekende partijen opnieuw het belang van een gezamenlijke en integrale aanpak van water en het bieden van meer ruimte voor water. Dit NBW levert een belangrijke bijdrage aan het bewust worden van de oorzaken, van de omvang en de urgentie van de waterproblematiek. Partijen hebben er alle vertrouwen in dat de uitvoering van dit akkoord voortvarend wordt aangepakt. Ondertekening van dit geactualiseerde akkoord is een belangrijke stap richting een Nederland dat leeft met water.

Aldus overeengekomen en getekend in vijfvoud te Den Haag,

De Staatssecretaris van Verkeer en Waterstaat,

mw. J.C. Huizinga-Heringa

**Namens de provincies,
de voorzitter van het Interprovinciaal Overleg,**

J. Franssen

**Namens de provincies,
de secretaris van het Interprovinciaal Overleg,**

G. Beukema

De voorzitter van de Vereniging Nederlandse Gemeenten,

A. Jorritsma

De voorzitter van de Unie van Waterschappen,

S. Schaap

(wnd.) Algemeen directeur van de Unie van Waterschappen,

E. Kraaij

Bijlagen bij het NBW

Bijlage 1: Uitgangspunten

De volgende gemeenschappelijke uitgangspunten zijn in de Startovereenkomst voor het integrale waterbeleid van de 21^e eeuw geformuleerd:

- Anticiperen in plaats van reageren om zo flexibel in te spelen op bodemdaling, zeespiegelstijging en klimaatverandering, uitgaande van tenminste het middenscenario van de Commissie Waterbeheer 21^e eeuw in 2050 met een doorkijk naar 2100.
- Het waterbeleid wordt gebaseerd op de stroomgebiedbenadering conform de Europese Kaderrichtlijn Water. Op basis daarvan wordt Nederland internationaal gezien opgedeeld in vier stroomgebieden: de Rijn, de Maas, de Schelde en de Eems.
- Het waterbeleid van de 21^e eeuw is gebaseerd op het principe van niet-afwentelen (bestuurlijk, financieel en geografisch, in de tijd en op elk schaalniveau).
- Aanpak vindt plaats per stroomgebied waarbij wordt gewerkt in de voorkeursvolgorde van eerst vasthouden, dan bergen en in laatste instantie afvoeren van overtollig water of aanvoeren ingeval van watertekort. Voor de aanpak van waterkwaliteit is deze volgorde: schoonhouden, scheiden en tenslotte zuiveren van waterstromen.
- Bij het uitwerken van oplossingen voor veiligheid en wateroverlast wordt naast technische maatregelen tevens gebruik gemaakt van ruimtelijke maatregelen.
- Meervoudig ruimtegebruik door waar mogelijk koppelingen te leggen met andere functies zoals natuur, stadsvernieuwing, recreatie en herstructurering van de landbouw en door functieaanpassing of –verandering is uitgangspunt bij het zoeken naar ruimte voor water. Bij de programmering van maatregelen wordt afstemming en optimale inzet van beschikbare middelen bevorderd.
- Uitwerking van veiligheid en het voorkomen van wateroverlast vindt waar nodig en mogelijk plaats in een integrale werkwijze waarbij de aanpak van watertekorten, tegengaan van verdroging en verdere verbetering van de waterkwaliteit worden betrokken. Ook zijn er goede mogelijkheden om de uitvoering te combineren met wensen op andere beleidsterreinen, zoals de reconstructie van het landelijk gebied, de aanleg van de ecologische hoofdstructuur, winning van oppervlaktedelfstoffen, landinrichting en overige gebiedsgerichte projecten, woningbouw en de aanleg van bedrijventerreinen. Ook onder droge en normale omstandigheden dient water zo lang mogelijk vastgehouden te worden. Het doel hiervan is verdroging te voorkomen, ook in aangrenzende regio's, en waar nodig gelet op de waterkwaliteit het inlaten van gebiedsvreemd water te beperken.
- De strategie van “niet-afwentelen” vereist regionaal maatwerk. Bij het uitwerken van de strategie voor “niet-afwentelen” moeten ook doelstellingen voor verdrogingsbestrijding, verziltingsbestrijding en verbetering van de waterkwaliteit geïntegreerd worden.
- Rijk, provincies, waterschappen en gemeenten hebben ieder hun eigen verantwoordelijkheden in het op orde brengen en houden van de regionale watersystemen. De verantwoordelijkheid voor de te treffen waterhuishoudkundige maatregelen gericht op vasthouden, bergen en afvoeren van water liggen bij de waterschappen. Provincies en gemeenten zorgen voor een integrale afweging en leggen deze vast in provinciale beleidsplannen en streekplannen, respectievelijk structuur- en bestemmingsplannen. Rijkswaterstaat, provincies en waterschappen zorgen ervoor dat de samenhang tussen hoofd- en regionaal systeem gewaarborgd blijft om niet tot afwenteling van problemen te leiden.

Het Rijk financiert de noodzakelijke maatregelen in het waterhuishoudkundige hoofdsysteem. De waterschappen financieren in beginsel de noodzakelijke maatregelen voor de regionale watersystemen. Indien de taakstelling voor het regionale systeem groter wordt als gevolg van maatregelen die het Rijk (in het hoofdsysteem) uitvoert, dan zal het Rijk de extra kosten voor het regionale systeem vergoeden.

Wanneer er sprake is van extra kosten vanwege meekoppeling van belangen voor bijvoorbeeld verbetering van ruimtelijke kwaliteit, milieukwaliteit, natuurontwikkeling en recreatie, dan kunnen

NBW-actueel

deze worden opgevangen binnen de daarvoor bestemde (Rijks)middelen dan wel middelen van belanghebbende derden.

Bijlage 2: Werknormen

Normklasse gerelateerd aan grondgebruikstype	Maaiveldcriterium	Basis werk criterium [1/jr]
Grasland	5 procent	1/10
Akkerbouw	1 procent	1/25
Hoogwaardige land- en tuinbouw	1 procent	1/50
Glastuinbouw	1 procent	1/50
Bebouwd gebied	0 procent	1/100

Deze normen zijn uitgedrukt in de kans dat het peil van het oppervlaktewater het niveau van het maaiveld overschrijdt (‘kans op inundatie vanuit oppervlaktewater’). Daarbij worden voor verschillende bestemmingen van de grond uiteenlopende normen gehanteerd (variërend van eens per honderd jaar voor bebouwd gebied tot eens per tien jaar voor weidegebied). Bovengenoemde werknormen zijn niet van toepassing op beken.

Bijlage 3: KNMI klimaatscenario's 2006

Code	Naam	Toelichting
G	Gematigd	1°C temperatuurstijging op aarde in 2050 t.o.v. 1990, westenwind blijft overheersende wind in winter en zomer. Toename dagneerslag in 2050: winter 4%, in zomer 13%
G+	Gematigd +	1°C temperatuurstijging op aarde in 2050 t.o.v. 1990, winters zachter en natter door meer westenwind, zomers warmer en droger door meer oostenwind. Toename dagneerslag in 2050: winter 6%, in zomer 5%
W	Warm	2°C temperatuurstijging op aarde in 2050 t.o.v. 1990, westenwind blijft overheersende wind in winter en zomer. Toename dagneerslag in 2050: winter 8%, zomer 27%
W+	Warm +	2°C temperatuurstijging op aarde in 2050 t.o.v. 1990, winters zachter en natter door meer westenwind, zomers warmer en droger door meer oostenwind. Toename dagneerslag in 2050: winter 12%, zomer 10%